

(відбитки пальців можна вижити хімічним способом, ампутувати частини пальців тощо)

3) чутливість методу, тобто для проведення ДНК-аналізу не треба великої кількості генетичного матеріалу. Наприклад, буде достатньо кореня волосся або нечіткого відбитку пальців, з якого можна буде виділити потожирові сліди, з яких згодом можна буде виділити генетичний матеріал [2, с.18].

Даний метод засвідчив себе як дієвий на території України, під час АТО, коли треба було встановлювати померлих осіб завдяки порівнянню їх ДНК із найближчими родичами, а також під час авіакатастроф, коли на обгорілі тіла не можливо ідентифікувати за відбитками пальців.

Для швидкої ідентифікації осіб, які фігурують у кримінальному провадженні у зарубіжних країнах створюються бази даних ДНК.

Не дивлячись, на якість та точність такого методу є певні противники методу пошуку людини за генетичними матеріалами. Так деякі вважають, що створення таких баз даних порушує права, свободи та незалежність осіб [3, с.146].

Таким чином, новою “цариною криміналістичних досліджень” - є ДНК аналіз, який має свої істотні переваги, які допоможуть у пошуках та ідентифікації кримінальних правопорушників, безвісти зниклих осіб та невпізнаних трупів.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Рогаев Е.И. Генотипоскопия человека: идентификация вида, пола, личности по генетическим отпечаткам ДНК в случае, связанном с покушением на убийство / Е.И. Рогаев, Е.Ю. Сыровашева, Т.В. Стегнова // Судебно-медицинская экспертиза. – М., 1992. – Т. 35 – №1. – С. 10
- 2.Мудрецька Г.В. Проблеми використання даних ДНК аналізу під час розслідування злочинів / Г.В. Мудрецька, О.В. Цикова // Бібліотека журналу Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – № 7. – С. 246 – 249.
- 3.Комаха В.О. До питання відносно проблеми створення інформаційної бази даних з метою ідентифікації рецидивістів за ознаками ДНК / В.О. Комаха, Г.Ф. Кривда, Ю.М. Сиволап // Інформаційне забезпечення протидії організованій злочинності: зб. наук. статей / за ред. М.П. Орзіха, В.М. Дрьоміна. – Одеса: ФЕНИКС, 2003. – С. 142 –150.

ЗДІЙСНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА НА КОМПЛІАЦІЮ ДАНИХ (БАЗИ ДАНИХ)

Білецька А. М.

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
юридичного факультету*

*Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

У сучасному інформаційному суспільстві зростає значущість збору, обробки та використання персональних даних через розширення електронних сервісів,

мережових платформ та технологій штучного інтелекту. Важливість цифрових баз даних із персональною інформацією стає відчутною в багатьох сферах життя, включаючи бізнес, медицину, державне управління та соціальні відносини. Така динаміка викликає потребу в ретельному розгляді правового захисту суб'єктивних цивільних прав на компіляцію даних.

Для надання авторського захисту базі даних вимагається, щоб вона відповідала загальним вимогам авторського права: проявляла творчий характер, була продуктом інтелектуальної діяльності, мала конкретну форму для сприйняття та була оригінальною. Натомість поняття оригінальності не має прямого визначення в міжнародних та національних нормативах, але розглядається як внутрішній зв'язок між автором та твором.

Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права», автором може бути фізична особа, яка творчо створила твір [1]. Таким чином, оригінальність є ключовою характеристикою та визначальним критерієм для забезпечення охорони твору, висуваючи припущення про внесок інтелектуальних зусиль особи у процес створення. Критерій оригінальності бази даних застосовується до вибору та розташування даних, або до вибору, розташування творів та іншої самостійної інформації.

Із погляду авторського права база даних вважається складним твором, що має дві ключові наслідки. Стаття 433 ЦК України відносить компіляцію даних (бази даних) до об'єктів, якщо вони за добром або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності. По-перше, база даних включає об'єкти, такі як твір, дані чи іншу самостійну інформацію, і може містити окремі самостійні права для цих об'єктів. Права на базу даних не пов'язані з правами на вміщені в неї матеріали (твори, дані тощо), і припинення прав на окремі матеріали не впливає на права на базу даних та навпаки. Власник виключного права на базу даних повинен поважати права осіб на вміщені матеріали. По-друге, авторське право на базу даних поширюється на підбір, розташування або упорядкування даних чи матеріалів. Автор повинен обирати та розміщувати матеріали з особливою увагою та може проявляти оригінальність у їхньому розташуванні, виявляючи творчий підхід до створення бази даних. Визначальним фактором для правового захисту укладача бази даних є не наявність творчого елемента, а «творчий» та «економічний» характер його діяльності [2].

Критерій творчості не визначає охорону бази даних у контексті права укладача (виробника) бази даних. Уводиться альтернативний критерій - суттєвий внесок (інвестиція) у її створення, з конкретними вимогами до відбору, розташування та компонування матеріалів. Обов'язок доведення значущого внеску лежить на укладачі (виробнику) бази даних. Можливі методи визначення «суттєвого внеску»: за принципом «те, що варто копіювати, варто захищати», або оцінкою значної частини новоствореної бази даних.

При визначенні істотних витрат враховуються: придбання, перевірка, та обробка матеріалів для включення до бази даних, включно з редакційною, технічною та дизайнерською роботою; зміна формату та переклад матеріалів на іншу мову.

Оцінка інвестицій у створення бази даних охоплює витрати на базу та окремі матеріали. Укладач бази даних – особа, що організовує роботу з відбору, розміщення та упорядкування матеріалів. Фактором є організація створення бази даних, тому не дуже важливо хто фактично виконував завдання.

Укладачем (виробником) бази даних відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» можуть бути фізичні особи, які є громадянами України або мають постійне місце проживання на її території, або юридичні особи з місцезнаходженням в Україні [1].

Автор бази даних має особисті немайнові права, такі як право авторства, ім'я автора, недоторканість бази та оприлюднення. Кожна дія повинна бути санкціонована автором, надаючи права на недоторканість та ім'я, а також контроль над доступом до твору.

Виключне авторське право на базу даних означає авторське використання та загальну заборону дій інших осіб, а також можливість автору надавати дозвіл іншим особам.

Отже, важливо зазначити, що критерій творчості не є визначальним для оцінки охороноздатності бази даних. Встановлений альтернативний критерій – суттєвий внесок у створення, вимагає оцінки та конкретних вимог до відбору та компонування матеріалів. Важливо, що автор має немайнові права на базу даних, зокрема на ім'я та недоторканість. Виключне авторське право дозволяє контролювати використання та забороняє іншим особам виконувати дії стосовно цього об'єкта.

Загалом, захист баз даних базується на суттєвому внеску та авторських правах, з різними аспектами контролю та використанням об'єкта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX: станом на 15 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>.
2. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 10 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ МЕТИ ВЧИНЕННЯ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ

Боровик А. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
академік Академії адміністративно-правових наук*

Стаття 345 КК України. В. І. Осадчий зазначає, що юридична конструкція «у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків» вказує на мету злочину, передбаченого ст. 345 КК України, – не допустити діяльності працівника правоохоронного органу, змінити її характер, припинити її чи вчинити злочин через діяльність, яка вже відбулася [1, с. 805]. Схожу позицію займає Г. Є. Болдарь зауважуючи, що мета цього злочину – запобігти виконанню працівником правоохоронного органу його службових обов'язків, припинити або змінити